

APERAS MONATE
Verda Voĉo de Doksy
REDAKTORO ANT. SLANINA
AMUZA GAZETO DE SOMERA ESPERANTO-LERNEJO

5.V.1948

Bulteno de S.E.L. en Doksy

N-o 8

U.E.A. - 40 JARA / 1908 - 28.IV. - 1948 /

Universala Esperanto-Asocio, la centra organizaĵo de la tutmonda esperantista movado, ĝisvivis la 28an de aprilo 1948 kvardek jarojn de sia ekzisto.

Modesta estis ĝia "fondiĝfestoj", kiu okazis la 28.IV.1908 en hotelo Terminus de la franca urbo Bourg-en-Bresse, kie kunvenis du Esperanto-pioniroj, svisa franco Hector Hodler kaj franca profesoro Theophile Rousseau, la fondintoj de U.E.A. La provizora regularo de UEA aperinta 12.V.1908 en la gazeto "Espranto", kiu estis posedaĵo de Hodler, enhavis precipe la jenajn fundamentajn regulojn: 1/ plifaciligado de la ĉiuspecaj rilatoj inter diverslingvanoj kaj kreo al fortika ligilo de solidareco inter ĝiaj anoj. 2/ oficiala lingvo de UEA estas Esperanto. 3/ UEA estas absolute neŭtrala rilate al religio, politiko kaj nacieco.

La fondintoj baldaŭ travis kunhelpantojn, inter kiuj aperas famaj nomoj de la esperantista historio: anglo H.B.Mudie, kiu estis unua prezidanto de UEA, dr. Edmond Privat, Ed. Stettler, H. Jacob kaj aliaj.

UEA pro siaj seriozaj laboroj kaj pozitivaj sukcesoj restis ĉiam anima centro de la tutmonda esperantistaro, eĉ tiam, kiam dum lastaj priorganizaj diskutoj, disputoj kaj interfrataj bataloj estime novaj "centroj" kiel en la jaro 1922 I.C.K. /Internacia centra komitato /, 1932 U.F.E. /Universala Federacio Esperantista / kaj 1936 I.E.L. / Internacia Esperanto-Ligo /. Dum la XXXIIa Universala kongreso la Esperanto 1947 en Berno oni fine atingis priorganizan pacon, kuniginte IEL kun UEA en unu centran tutmondan organizaĵon, kiu akceptis la faman nomon "Universala Esperanto-Asocio", kies bona tradicio gvidu la esperantistaron kaj ĝian Esperanton – al la fina v e n k o !

Dr. Pi

- - -

Jindřiška Klíčková:

Plačící markýza.

Touho mé lásky křehká,
markýzo z porcelánu.
jsou křídla ptáků lehká
když poletují v ránu.

Však lidské štěstí vratké
věží s hodin rafíí,
vteřiny jsou krátké
a čas tak rychle odbíjí.

Markýzo z porcelánu,
odhod' z krajky kapesník,
noc je, daleko k ránu -
a sochám, těm nesluší vzlyk.

/ Pozn.red.: Odměníme nejlepší překlad do esperanta /

Dr. Aug. Pitlík

Několik kapitol o esperantu.

VIII.

V zájmu jednoty esperanta a jeho jednotného vývoje bylo usneseno na I.Světovém esp.kongresu, konaném r. 1905 v Boulogne-sur-Mer, že nezměnitelným základem esperanta je Zamenhofova učebnice "Fundamento de Esperanto" sestávající z předmluvy, mluvnice o 16 pravidlech, cvičebnice, mající 42 paragrafů, a z mezinárodního slovníku, obsahujícího 917 kořenů. Stalo se v rámci přijaté "Deklarace o esperantismu". Zamenhof vytvořil tu jednoduchou mluvnici a malý slovník, nejnütnější pro obyčejný život, ponechává vše ostatní vývoji. Byl to základ, na němž součinností stoupenců myšlenky esperanta měl se jazyk teprve vytvořiti.

Zamenhof vzal do svého základního slovníku především všechna tzv. Slova "cizi", jež nacházejí se v jazycích všech kulturních národů a bez nichž by se řeč kulturního člověka dnes neobešla, na př. adreso, formo, literaturo, parlamento, sistemo, telegrafo a p. Zamenhofův fundamentální slovník vznikl účelným, logickým a kritickým výběrem základních kořenů z jazyků živých a mrtvých / latina, řečtina / a to nejen jazykové skupiny indoevropské ale i jiných /Na př. z hebrejštiny: sabato, jubileo, z arabštiny: admiralo, alkoholo, z čínštiny: teo a p. /. Každý, kdo si přeje správně mluvit esperantem, měl by základní slovník Zamenhofův uměti nazpaměť. Jen jeho znalost umožňuje správně odvozovati esperantská slova!

Základní mluvnice Zamenhofova je vlastně zjednodušenou mluvnicí indoevropskou. Její hláskosloví / fonetika /, kmenosloví / vortfarado / a tvarosloví / morfologio / tkví svými prvky / i analogickými tvary / většinou v jazycích indoevropských. Mluvnice tato ještě i dnes postačí k prostému vyjádření myšlenky !

Esperanto je jazykem aposteriorním /lat.posterio – potomnější, pozdější / t.j. vzniklých na základě fakt a zkušeností jazyků již dříve existujících a nikoli výmyslem autorovým, třeba jsou v něm i některé prvky apriorní / lat. prior – prvnější, přednější / t.j. libovolně autorem utvořené jako na př. tabulka základních slůvek určovacích, některé koncovky mluvnické, několik sufixů. Esperanto je řeč logická, kde se dbá, aby význam slov byl stanoven co nejpřesněji a aby odvozování slov vylučovalo dvojsmysl a nepřesnost.

Tvorba slov /vortfarado / nebo-li odvozování slov / vortderivado / děje se v esp. paterým způsobem: 1/ odvozováním prostým / simpla /, pomocí koncovek mluvnických / gramatikaj finaĵoj. 2/ odvozováním složitým / malsimpla / pomocí předpon a vpon / afikasoj . 3/ skládáním slov v složeniny / vortkunmeto . 4/ základními slůvky určovacími / fundamentaj vortoj determinaj, korelativoj – iu,io,ia,ie . . . / 5/ přejímáním nových slov do esp. slovníku jazykovým ???rem Esperantské akademie / nikoliv jednotlivci ! / Body 1., 2. a 3. umožňují více slovníkovou i mluvnickou bohatost esperanta rozvinouti do veliké šíře ale jejich nadužití může způsobiti nejasnost, nesrozumitelnost a nelibozvučnost řečeného, což není cílem esperanta !

Esperantská akademie, aby zamezila přílišné hromadění afixu, doporučila esper. autorům a řečníkům, aby dbali této "zásady o potřebě a dostatečnosti" / principio de neceso kaj sufiĉo , již navrhl univ. prof. René de Saussure: a/ Při tvorbě slova třeba použití všech kořenů, vpon, předpon a mluvnických koncovek nutných k tomu, aby jasně a plně byl vyjádřen pojem tvořeného slova.

b/ Lze-li představě takto vyjádřené dobře a jasně rozumět ze souvislosti větné bez některé z užžitných vpon, možno vponu tu vynechat jako neužitečnou a nepotřebnou. Uvedené principy tvoří logickou a praktickou basi pro tvorbu slov v esperantu.

NOVAĴOJ

"Verda Stacio".

La majan programon verkis s-ano Dr. Pumpr. Ĝi enhavis ankaŭ du poemojn de Karolo Piĉ, kiun la partoprenintoj de la II-a S.E.L.D. bone konas persone.

Další p ř i h l á š e n í do Letní školy esperanta v Doksech: František Vondrášek, Č.Skalice, Lidmila Rejthárková, Hradec Králové, Jan Kožušník, Kunčice nad Ostravicí, Marie Roupcová, Šlapánov, Rudolf Procházka, Plzeň, Zdeněk Mlynář, Police n.Met., Alžběta Frolíková, Písek, Marie Borutová, Kobyly na Moravě, Anna Shejbalová, Pardubice, Ludmila Kavková, Přerov, Ing. Josef Slávek s chotí Marií a dcerou Libuší, Emil Kutík, Praha-Libeň, Václav Růžička, Františka Růžičková, Běla Růžičková, Děčín. Dosud vydáno 19 legitimací pro účastníky "mimořádné".

Čtyřstránkový p r o s p e k t LŠED právě vyšel. Po jednom výtisku přikládáme.

"V s u d ě D i o g e n o v ě" od J. Vrchlického – veselohra o jednom dějství sehrají esperantsky pro účastníky Letní školy esperanta členové Ochotnické jednoty v Bělé p. Bezd., kteří právě dokončili kurs esperanta. Hra bude předvedena na Bezdězi, kam bude uspořádán výlet.

O r a t o r a k u r s o en SELD. Lecionoj de la nunjara oratora kurso estos pli riĉaj. Ni volas eduki bonajn parolantojn.

Esperantisto klubo en Ostrava aranĝas la 14.V. - 19.V.1948 ekskurson al Polujo. Oni vizitas Katovice, Ĉenstochova, Lodž, Varsovion, Brezinka k.a.

ANONCOJ

Por la nunjara SELD mi serĉas konversacion kun sperta samideanino. Skribu sub signo "Eterna komencanto, kiu fine kuraĝiĝos".

Kiu inteligenta sinjoro ŝatus amuzi /ne am-uzi / mian junan edzinon dum 14 tagoj de la 17-a ĝis la 31-a de julio 1948, por ke mi povu libere dediĉi min al lingvostudo en Somera Esperantolernejo en Doksy. Similan servon mi faros reciproke tre volante. Skribu al "Ŝi estas tre bela".

PROVERBOJ

Danci laŭ ies fajfilo.

Ne esperite – ne sonĝite.

El aero al tero.

VORTUDOJ

Remparo ne estas remanta paro sed muro aŭ teraltaĵo por defendi urbon. Kiu tradukos la vorton "umumi" ?

SENTENCOJ

Oni povas ĉiam per k u r b a vojo al r e k t a celo veni.

Eĉ neaktore kiom da maskoj ni havas.

KONTRAŬ DOLORO HELPAS BONA HUMORO

"S k o t o j". Du "Skotoj" iras kune bani kaj vetas unu pencon, kiu povas pli longe resti subakve. Banserviston ili prenas kiel atestanton. Tio estas bone, alie oni neniam estus sciinta ion pri ĉi tiu afero. Ili ambaŭ dronis.

T e r u r a s o n ĝ o. Terure, kion mi sonĝis hodiaŭ nokte. - Nu, kion ? - Ke mi estas norvego ! - Kaj ĉu tio estas terura ? - Mi ja ne sciis norvege !

L a k u n k u r ĉ e v a l o. Mi havis grandan malfeliĉon ĉe la lasta ĉevalkonkuro. Mi vetis je la plej bona ĉevalo kaj tamen perdis ĉion. - Nu, certe ĝi ne estis la plej bona ĉevalo. - Sed jes, se vi nur estus vidinta, kiel ĝi p e l i s a n t a ŭ s i ĉiujn aliajn ĉevalojn !

Oro en la gorĝo. En la koncerthalo du homoj sin amuzas pri tenoristo, kiu konstante kantas malĝuste. La unua: "Kaj jen estas homoj, kiuj opinias, ke li havas milionon da kronoj en sia gorĝo !" La dua: "Estas eble, sed en falsaj monbiletoj !"

Diferenco. Bonan tagon ! Mi ŝatus aĉeti kolumon por mia patro. - Bonan tagon ! Sed diru al mi, knabo, ĉu tian, kian havas mi ? - Ne, senjoro, puran !

Miraklo. Ĉu via edzo estas hejme? Mi havas ĉi tie kalkulon. - Ho ne! Mia edzo forveturis hieraŭ ! - . . . . . kalkulon, kiun mi volis pagi . . . - Atendu, mi petas, tuj mi alvokas mian edzon.

- ENIGMA PARTO -

laŭ propono de samideano MUC. Fr. Přecechtěl ni elektis por la enigma rondeto en nia VVD nomon.

VERDA KAPROMPULO – mallongigite "V E K A R O "

Rekompencon por bona solvado ricevis s-anoj Fr. Pel kaj Dro F. Vaněk. V.Benda.

Sep anagramoj de s-ano F.Pel:

1. anagramo: / o=f /

Serĉu ARTON IĜI TERO ! / 1 vorto /

2. anagramo: / s=k /

SONĜa PREMIO / 1 vorto /

3. anagramo:

TRA S.E.L.D. pašas VEO / 2 vortoj /

Fatala miskompreno. Juna enamiĝinta leŭtenanto akompanis sian amatinon ĉevalrajde tra la parko. Sed lia ĉevalo iom tro manĝis matene kaj je granda malfeliĉo de la laŭtenanto ĝi subite "malbone kondukis" en maniero de suspektinda sono. La leŭtenanto ruĝiĝis kiel sango, li ne sciis kion fari, finfine li elbalbutis "Pardonu!" "Ne gravas", respondis la bedulino, "mi kredis, ke faras tion la ĉevalo!" / El danaj E-historietoj /

Flegma. Inundo pelis farmiston ĝis la tegmento de lia domo. Tie li flegme rigardis la ŝaŭmantan akvon. "Via kokinaro estas ja lavata hodiaŭ", krias al li viro en boato sub li. "Jes", respondas la farmisto, se la anasoj povas naĝi". "Viaj fruktarboj estas forŝirate" krias la viro. "Ho jes, sed la rikolto tamen estas estinta fiasko", respondas la farmisto. "Sed la akvo jam kovras viajn fenestrojn!" "Nu bone, ili tiel aŭ iel bezonas jam lavadon!"

- . -

4. anagramo:

HO, SINO AMARA ! / 1 vorto /

5. anagramo:

ZUAVO konas FILMON DE HeKtoro / 2 vortoj /

6. anagramo:

FOR, REVAĈO, for ! - ploras mia kor' . . . . . / 2 vortoj /

7. anagramo:

SANO REVE VeKas vin - kaptu do, tuj kaptu ĝin ! / 2 vortoj /

V. Benda :

KRUCOSIGNO

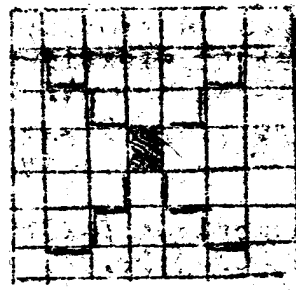
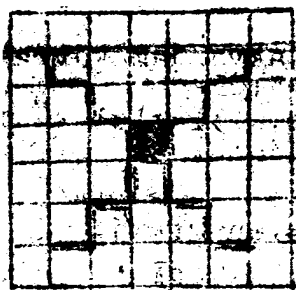
Horizontale: 1/ Enigmo / ĉirkaŭronde / 2/ simbolo de jodo; kunmetis la literoj; noto.- 3/ Numero; pronomo / 4.kazo ; fleksio de futuro. - 4 / Hodiaŭ; necerta / nedeterminita / pronomo / 4.k./ .- 5/ Bezono de kaptisto; nulo; havi en tenado.- 6/ Latine "mi iras"; kantono en Svislando; OA. -

Vertikale: B/ fleksio, kiu signas ilon; rapida irado; simbolo de iodo.- C/ Minus; duono de "noto"; fleksio, kiu signas nedeterminitan sencon.- D/ Labori; kolora.- E/ Persona pronomo / 4.k. /; necerta pronomo; fleksio de perfekto.- F/ Fleksio de konjunktivo; loko en dezerto; anonimo.-

KRUCOSIGNO

Horizontale: 1/ Enigmo / ĉirkaŭronde .- 2/ Latina unuo; mineralaj fluaĵoj; noto .- 3/ Iniciatoj de aŭtoro; praamo de Ameriko / kun apostrofo; interjekcio .- 4 / Nedeterminata tono / kun ap. /; konkunkcio .- 5 / Datina saluto; signo de tuno; kolore .- 6 / Duono de "komo"; ordono por irado; prepozicio .-

Vertikale: B / Nedeterminata objekto; bruto; simbolo de vanado .- C / Turka nomo; ĉeĥa kaj esperanta negacio; fleksio de rusaj nomoj .- D / Internekcio; adverbo .- E / Krio / kun apostr. /; voĉo de kokino; fleksio, kiu signas nedeterminitan sencon .- F / Fleksio de loko; tra malforte; noto .-

-----

17. červenec 1948 se blíží.

Z přechetných dotazů soudíme, že je značný zájem o letošní Letní školu esperanta v Doksech, jistě nepoměrně větší než roku loňského, ač ani loni jsme si nemohli na nedostatek zájmu stěžovat. Víme, že do Doks láká mnohé krása zdejšího kraje s dominujícím Máchovým jezerem, ten Bezděz a ty lesy kolem, avšak tak skromni nejsme, abychom nevěřili, že i dobré uspořádání minulých kursů po stránce učebně i zábavně bylo Vámi s uspokojením přijímáno. Víme, že to jste Vy – bývalí účastníci LŠE 1946 a 1947, kteří ve svých klubech a svém okolí doporučujete prožití příjemné dovolené v našem prostředí. Za to Vám děkujeme, těšíme se na všechny nové vyznavače krásné myšlenky mezinárodního jazyka esperanta a neméně se těšíme opět na Vás, s kterými se rádi shledáme. Budeme se snažit, abyste byli opět a více spokojeni, aby tak pomalu Letní škola esperanta v Doksech stala se přáním každého esperantisty. Na shledanou !

KOMITÉT "LEŠD"